

**ҚР ОАМ «Арнайы және инклюзивті білім беруді дамытудың
Ұлттық ғылыми-практикалық орталығы» РММ
2024 жылғы 1 қаңтардан бастап 2024 жылғы 30 маусымға дейінгі кезеңдегі
сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау нәтижелері бойынша
талдамалық анықтама**

«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 8-бабының 5-тармағына, «Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі төрағасының 2016 жылғы 19 қазандағы №12 бұйрығына сәйкес және «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылды дамыту ұлттық ғылыми-практикалық орталығы» РММ директорының 2024 жылғы 3 маусымдағы №74-НҚ бұйрығы негізінде 17.06.2024 жылдан 26.07.2024 жылға дейін ағымдағы жылдың 1 жартыжылдығы үшін сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізілді.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдауға жататын мекеменің атауы – ҚР ОАМ «Арнайы және инклюзивті білім беруді дамытудың Ұлттық ғылыми-практикалық орталығы» РММ (бұдан әрі - Орталық).

Орталыққа жалпы басшылықты жасалған шарт негізінде жарғылық өкілеттіктері мен лауазымдық міндеттеріне сәйкес директор жүзеге асырады.

Орталықтың штаттық құрылымына 8 бөлімше кіреді:

- Әкімшілік-басқару қызметкерлері;
- Қаржы-экономикалық бөлімі;
- Әкімшілік-шаруашылық жұмыс бөлімі;
- Ғылыми-әдістемелік бөлім;
- Педагогикалық оңалту және жаңа технологияларды енгізу бөлімі;
- Диагностикалық-консультативтік бөлім;
- Ақпараттық-сараптамалық қамтамасыз ету бөлімі;
- Кәсіби даму бөлімі.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау мәні.

Орталық Жарғысының 12-тармағына сәйкес Орталық қызметінің мәні Қазақстан Республикасында қоғамдық және жалпымемлекеттік маңызы бар арнайы педагогика мен инклюзивті білім берудің тиімді нормативтік-құқықтық, экономикалық және әлеуметтік-педагогикалық бағыттарын құруға және дамытуға жәрдемдесу болып табылады.

Орталық қызметінің мақсаты:

1) арнайы және инклюзивті білім беру жүйесін ғылыми оқу-әдістемелік қамтамасыз ету, білім беру қызметтерінің сапасын талдау;

2) арнайы және инклюзивті білім беру саласындағы мемлекеттік білім беру, денсаулық сақтау, әлеуметтік қорғау ұйымдары кадрларының біліктілігін арттыру және оларды қайта даярлау;

3) ғылыми-практикалық зерттеулер шеңберінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеудің диагностика-консультациялық, психологиялық-педагогикалық және медициналық-әлеуметтік әдістерінің сапасын арттыру.

Орталық мүмкіндігі шектеулі балаларды оқыту және үйрету мәселелерін шешуде әртүрлі бейіндегі мамандарды (дәрігерлер, психологтар мен педагогтар) және арнайы педагогика салаларын (сурдопедагогика, тифлопедагогика, олигофренопедагогика,

логопедия) біріктіре отырып, арнайы және инклюзивті білім беру саласындағы қоғамдық қажеттілікті іске асырудағы басты ұйым болып табылады.

Дамуында проблемалары бар балаларды дамыту және оқыту процестерін зерттеудің медициналық және психологиялық-педагогикалық бағыттарын органикалық түрде біріктіретін ғылыми білімнің интегративті саласы ретінде арнайы және инклюзивті білім беру теориясы мен практикасын дамыта отырып, сондай-ақ инклюзивті білім беру қызметкерлері үшін біліктілікті арттыру курстарын өткізе отырып, Орталықтың Қазақстан Республикасында бәсекелестік ортасы жоқ.

Орталықта түзету-педагогикалық және медициналық-әлеуметтік көмек алатын негізгі нысаналы санат мүмкіндігі шектеулі және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар, оның ішінде мүгедектігі бар балалар санаты болып табылады.

Орталық жанынан ғылыми-әдістемелік бөлім (бұдан әрі – ҒӘБ) жұмыс істейді, оның негізгі мақсаты Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға, оның ішінде іздестіру-қолданбалы сипаттағы білім беруді технологиялық, әдістемелік, оқу қамтамасыз етуді ұйымдастырудың жаңа бағыттарын әзірлеу және енгізу жөніндегі мемлекеттік тапсырысын орындау болып табылады. Орталықтың ғылыми зерттеулерінің нәтижелері Орталық бастамашылық еткен және әзірлеген 2022 ж. 11 шілдедегі «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзету арқылы қолдау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына негіз болды. Орталық ерте түзету – педагогикалық көмек жүйесінің ұйымдастырушылық, технологиялық, нормативтік – құқықтық негіздерін, диагностика – консультациялық қызметті, арнайы білім беру ұйымының жаңа түрлерін, мынадай нормативтік – құқықтық құжаттарды әзірледі: Арнайы ұйымдар қызметінің үлгілік қағидалары, Арнайы мектепке дейінгі және мектеп ұйымдарының үлгілік бағдарламалары, Үлгілік оқу жоспарлары және тағы басқалар.

Орталықтың жанында диагностика-консультативтік бөлім (бұдан әрі – ДКБ) жұмыс істейді, ол Орталықтың ғылыми-қолданбалы зерттеулерінің эксперименттік алаңы болып табылады, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды диагностикалау және оларға консультация беру бойынша жаңа әдістер мен технологияларды сынақтан өткізу және енгізу бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын орындауға қатысады.

Орталықта түзету-педагогикалық және медициналық - әлеуметтік көмек алатын негізгі нысаналы санат ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар санаты, оның ішінде диагностикалық-консультативтік бөлімде және оңалту және жаңа технологияларды енгізу бөлімінде тексеруден және түзету-педагогикалық қолдаудан өтетін мүмкіндіктері шектеулі балалар болып табылады.

Кешенді психологиялық-педагогикалық және медициналық-әлеуметтік көмек Орталықтың ғылыми зерттеулері шеңберінде көрсетіледі. Дамуында ауыр кемістігі бар балалардың осындай санаттары үшін көмек үздіксіз, кешенді болуы тиіс және сүйемелдеу жөніндегі мамандардың пәнаралық тобын қамтиды.

ДКБ қызметінің мақсаты - 0-18 жас аралығындағы балалар мен жасөспірімдерді психологиялық-медициналық-педагогикалық тексеру және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың ата-аналарына консультациялық көмек көрсету. Психологиялық-медициналық-педагогикалық тексеруді жүзеге асыру кезінде бөлім мамандары «Психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялар қызметінің үлгілік қағидаларының» негізгі ережесін, Орталықтың Жарғысын және диагностикалық-консультативтік бөлімнің ережесін басшылыққа алады. Орталық қызметінің тақырыптық жоспарына сәйкес және жаңа технологияларды енгізу үдерісін ғылыми-әдістемелік

қамтамасыз етуді жүзеге асыру үшін, емдеу, оқыту, тәрбиелеу және түзету-педагогикалық және әлеуметтік қолдаудың барабар жағдайларын айқындау үшін ДКБ балаларды мыналарға жібереді:

- күндізгі тәжірибелік топтарға және педагогикалық оналту жаңа технологияларды енгізу бөлімінің мамандарына;

- облыстық, қалалық аудандық психологиялық-медициналық педагогикалық консультациялар ұсынымдарын (бұдан әрі мәтін бойынша ПМПК);

- ДКБ ғылыми-әдістемелік қамтамасыз етуді әзірлейді, әдістемелік көмек көрсетеді, оның ішінде облыстық, қалалық және аудандық ПМПК мамандары мен басшыларының біліктілігін арттыру курстары түрінде.

2024 жылдың бірінші жартыжылдығында диагностикалық-консультативтік бөлім орталығының, педагогикалық оналту және жаңа технологияларды енгізу бөлімінің мамандары мүмкіндігі шектеулі 471 балаға психологиялық-педагогикалық және медициналық-әлеуметтік көмек көрсетті, оның ішінде:

- 254 жас балаға;

- 208 мектеп жасына дейінгі және 9 мектеп жасындағы балаларға.

Орталықта республиканың әртүрлі өңірлерінде тұратын 97 балаға диагностикалық және түзету көмегі көрсетілді: Астана қ. - 1, Абай облысы - 2, Алматы облысы - 58, Атырау облысы - 3, Шығыс Қазақстан облысы - 2, Жамбыл облысы - 1, Жетісу облысы - 20, Қостанай облысы - 1, Қызылорда облысы - 3, Павлодар облысы - 1 және Түркістан облысы - 1 бала, ал 454 бала - Алматы қаласының тұрғындары.

Орталық базасында, оналту және жаңа технологияларды енгізу бөлімі жанында мүмкіндігі шектеулі балалардың (ғылыми-әдістемелік бөлімнің эксперименттік алаңы), оның ішінде мүгедектігі бар балалардың күндізгі болу топтары жұмыс істейді.

Орталық жыл сайын 1200-ден астам мүмкіндігі шектеулі балаларға көмек көрсете отырып, түзету-педагогикалық жұмыстың жаңа технологияларын сынақтан өткізеді.

Балалар оналту бөліміндегі диагностикалық-консультативтік бөлімнің ұсынымдары мен қорытындысына сәйкес арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау алады және ата-аналардың сұранысына сәйкес жаңа технологияларды енгізеді. Орталық ғылыми-қолданбалы зерттеулер шеңберінде көмек көрсетеді, ерте жастағы балаларды басым тәртіппен қабылдайды. Көмек отбасының оналтуға деген сұранысын ескере отырып, баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде және олардың ата-ана мен Орталық арасындағы негізгі шартында, оналту бөлімінің басшысы тұлғасында және жаңа технологияларды енгізу негізінде тегін көрсетіледі. Оналту процесіне ата-аналарды белсенді тарта отырып, жеке, кіші және топтық көмек көрсету нысандары болып табылады. Түзету-дамытушылық көмек көрсетудің топтық және кіші топтық форматына енгізу критерийлері жыл басында педагогикалық кеңесте бекітілді, оған сәйкес балаларды оналту процесіне қосу жүзеге асырылады. Көмек түрлерін, қызметтер көлемін, сабақтардың ұзақтығын анықтау диагностикалық-консультативтік бөлімнің ұсынысы, түзету сабақтарының жоспары және командалық бағалау шешімі негізінде жүзеге асырылады.

«Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі 63-бабына, сондай-ақ «Тауарларды (жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді) өткізу бойынша ақылы қызмет түрлерін көрсету қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 20 шілдедегі № 1102 қаулысына сәйкес Орталық қосымша ақылы білім беру қызметтерін көрсетеді. Бұл қызметтер Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту

министрлігімен келісілген және бағалар прејскурантын Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі бекіткен.

Орталықтың жанында ақпараттық – сараптамалық қамтамасыз ету бөлімі (бұдан әрі – АСҚБ) жұмыс істейді. АСҚБ-ның негізгі мақсаты: «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» ҚР Заңын іске асыруда арнайы білім беру ұйымдарына ақпараттық-сараптамалық және оқу-әдістемелік қолдау көрсету, арнайы білім беру жүйесі бойынша ақпарат жинау, өңдеу және талдау бойынша Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің тапсырысын орындау, Орталықтың барлық құрылымдық бөлімшелеріне техникалық және ақпараттық қолдау көрсету болып табылады.

Орталықтың жанында кәсіптік даму бөлімі (бұдан әрі – ҚДБ) жұмыс істейді. ҚДБ-ның мақсаты қазіргі заманғы талаптарға және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен түзету-педагогикалық жұмыстың жаңа әдістерін игеру қажеттілігіне сәйкес арнайы және инклюзивті білім берудің психологиялық-педагогикалық кадрларының біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және оқу-әдістемелік сүйемелдеу болып табылады.

Стратегиялық жоспарда бекітілген арнайы және инклюзивті білім берудің психологиялық-педагогикалық кадрларының біліктілігін арттыру жөніндегі орталықтың қызметін дамыту векторлары: курстан кейінгі қызметті үздіксіз бақылау және әдістемелік, консультациялық көмек көрсету арқылы педагогтің кәсіби құзыреттілігін дамытуды қамтамасыз ететін шараларды күшейтуден тұратын курстан кейінгі сүйемелдеу процесін жетілдіру болып табылады; Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінің талаптарын және сапалы білім берудің заманауи тәсілдерін ескере отырып, біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу және қолданыстағы курстардың бағдарламаларын жаңарту; Орталықтың электрондық платформасы арқылы қашықтықтан онлайн курстарды дамыту.

Қазіргі уақытта кәсіптік даму бөлімінде біліктілікті арттыру мемлекеттік сараптамадан өткен және ҚР педагогтеріне арналған курстардың білім беру бағдарламаларының тізіліміне енгізілген мемлекеттік және орыс тілдеріндегі 14 білім беру бағдарламасы бойынша жүзеге асырылады. Бағдарламалардың мазмұны оңалту және жаңа технологияларды енгізу бөлімінің базасында және ҚР басқа эксперименттік алаңдарында (арнайы балабақшалар, мектептер, РО, ППТК және т.б.). Барлық жаңа әзірлемелер арнайы және инклюзивті білім берудің ағымдағы проблемаларына, білім беру, денсаулық сақтау және әлеуметтік қорғау жүйесі мамандарының сұраныстарына негізделген.

008 «Мемлекеттік орта білім беру ұйымдары педагогтерінің біліктілігін арттыру» бюджеттік бағдарламасы шеңберінде бірінші жартыжылдықта бекітілген жоспарға сәйкес қатысушылардың жалпы саны 176 болатын 7 біліктілікті арттыру курсы өткізілді, оның ішінде:

- орыс тілінде біліктілікті арттырудың 5 курсы, жалпы саны - 125 қатысушы;
- қазақ тілінде біліктілікті арттырудың 2 курсы, жалпы саны - 51 қатысушы.

Сондай-ақ Орталықта әкімшілік-шаруашылық жұмыс бөлімі және әкімшілік-басқару бөлімі жұмыс істейді.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдауды Орталықтың сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицері жүргізді:

- Б.А. Кадыров –комплаенс-офицер.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу кезеңі:

2024 жылғы 17 маусымнан 2024 жылғы 26 шілдеге дейін.

Бақылау кезеңі:

Орталықтың 2024 жылғы 1 қаңтардан 2024 жылғы 30 маусымға дейінгі кезеңдегі қызметі

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау бағыты:

1. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің болуына нормативтік құқықтық актілер мен қызметті, оның ұйымдастырушылық - басқарушылық қызметін реттейтін ішкі құжаттарға ішкі талдау жүргізу.

1.1 Орталықтың қызметіне қатысты нормативтік құқықтық актілерде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау;

1.2 сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау және бағалау:

1.2.1 қызметкерлерді басқару, оның ішінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ұшыраған лауазымдарды айқындау;

1.2.2 мүдделер қақтығысын реттеу;

1.2.3 мемлекеттік қызметтер көрсету;

1.2.4 рұқсат беру функцияларын іске асыру;

1.2.5 бакылау-тексеру функцияларын іске асыру;

1.2.6 бюджет және қаржы қаражатын игеру және бөлу;

1.2.7 жеке және заңды тұлғалармен шарттар жасасу;

1.2.8 ақпараттық жүйелерді әзірлеу және пайдалану;

1.2.9 талдау объектісінің ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметінен туындайтын өзге де мәселелер.

1. Орталықтың қызметін қозғайтын нормативтік құқықтық актілерде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау:

Орталық өз қызметін жүзеге асыратын негізгі заңнамалық актілер: 1995 жылғы 30 тамыздағы «Қазақстан Республикасының Конституциясы», «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі №319-III Қазақстан Республикасының Заңы, «Қазақстан Республикасындағы бала құқықтары туралы» 2002 жылғы 8 тамыздағы №345 Қазақстан Республикасының Заңы, «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі №151 Заңы, «Қазақстан Республикасының еңбек кодексі» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы №414-V ҚРЗ кодексі, «Мемлекеттік-жекешелік әріптестік туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 31 қазандағы №379-V ҚРЗ Заңы, «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI ҚРЗ Заңы, «Балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343 Заңы, «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V Заңы, **Орталықтың Жарғысы мен ішкі ережелері.**

Талданған кезеңде мынадай ережелер зерделенді: – «Әкімшілік-басқару қызметкері», «Қаржы және мемлекеттік сатып алу бөлімі», «Әкімшілік-шаруашылық жұмыс бөлімі», «Ғылыми-әдістемелік бөлім», «Педагогикалық оңалту және жаңа технологияларды енгізу бөлімі», «Диагностикалық-консультативтік бөлім», «Кәсіби даму бөлімі», «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицер туралы», «Ішкі актілерге

сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу қағидалары», «Әдеп қағидалары», «Қызметтік іссапарлар туралы», «Психологиялық-медициналық-педагогикалық консультацияның үздік маманы» республикалық конкурсы, «Оналту орталығының, психологиялық-психологиялық түзету кабинетінің үздік педагогы» республикалық конкурсы, «Біздің таланттар» республикалық музыкалық-шығармашылық конкурсы.

Орталықтың қызметіне қатысты нормативтік құқықтық актілерде сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.

Жүргізілген талдау барысында сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ұшыраған лауазымды адамдардың тізбесі айқындалды, бірінші кезекте мұндай адамдарға мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген оларға теңестірілген адамдар, сондай-ақ сатып алуды, оның ішінде мемлекеттік сатып алуды ұйымдастыру және өткізу жөнінде шешім қабылдауға уәкілеттік берілген не мемлекеттік бюджет қаражатынан қаржыландырылатын жобаларды іріктеу мен іске асыруға жауапты адам жатады.

- Директор;
- Директордың әкімшілік-шаруашылық жұмыс жөніндегі орынбасары;
- Бас бухгалтер;
- Бас бухгалтердің орынбасары;
- Экономист;
- Материалдық бухгалтер;
- Шаруашылық меңгерушісі;
- Қоймашы;
- Мемлекеттік сатып алу жөніндегі менеджер;
- Кадр бөлімінің маманы.

2. Орталықтың ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Ұйымдастыру-басқару қызметін жүзеге асыру кезінде Орталық қызметкер мен жұмыс беруші арасында еңбек шарты негізінде еңбек қатынастары туындағанда, Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 21-бабының 1-тармағын басшылыққа алады.

Жарғының 22-тармағына сәйкес 008 «Мемлекеттік орта білім беру ұйымдары педагогтерінің біліктілігін арттыру» бюджеттік бағдарламасы шеңберінде арнайы педагогика саласындағы оқу бағдарламалары мен оқу-әдістемелік кешендерді әзірлеу бойынша азаматтық-құқықтық шарт бойынша мамандар тартылады.

Талдау жүргізу кезінде 2024 жылғы 1 қаңтар мен 2024 жылғы 30 маусым аралығында:

- Орталық қызметкерлерінің жалпы штат саны - 165 бірлікті құрайды.
- Нақты - 127;
- Жаңадан қабылданған қызметкерлер - 18;
- Жұмыстан босатылғандар:
  - а) қызметкердің бастамасы бойынша - 12;
  - б) еңбек шарты аяқталғаннан кейін - жоқ;
  - в) зейнеткерлік жасқа жеткендер - жоқ.

Көрсетілген кезеңде теріс себептер бойынша, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар, тәртіптік теріс қылықтар жасағаны үшін жұмыстан босату фактілері анықталған жоқ.

Талданып отырған кезеңде тәртіптік жауапкершілікке 6 (алты) қызметкер тартылды.

Бірінші жартыжылдықта мерзімінен бұрын алынған тәртіптік жазалар белгіленбеген.

Қолданылған тәртіптік жазаларға шағымдануға немесе жұмыста қалпына келтіруге қатысты сот даулары жоқ.

Бос лауазымдар туралы ақпарат «Электрондық еңбек биржасы», ЕҢБЕК, Heand Hunter.kz, Zarplata.kz интернет-ресурстарында орналастырылады.

Орталықтың қызметі туралы ақпарат Орталықтың <https://special-edu.kz/> веб-сайтында, әлеуметтік желілерде уақтылы жаңартылып отырады. Орталықтың қызметін БАҚ-та жариялау бойынша жұмыстар үнемі жүргізілуде.

Орталықтың бірінші жартыжылдықтағы қызметі туралы жарияланған посттардың саны:

- Орталықтың веб-сайты - 160;
- Instagram - 239;
- Facebook - 233;
- Telegram - 244;
- Директордың блогы (Instagram) - 51.

Осылайша ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметтен туындайтын өзге де мәселелерді іске асыруға байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.

3. Мүдделер қақтығысын реттеу.

Мүдделер қақтығысын болдырмау және шешу сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жүйесіндегі шаралардың бірі болып табылады.

Орталықтың қызметкерлері "сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес орталықтың және (немесе) Құқық қорғау органдарының басшылығына сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың белгілі болған жағдайлары туралы дереу хабарлауға, сондай-ақ мүдделер қақтығысын болғызбау және реттеу жөнінде шаралар қабылдау, туындаған мүдделер қақтығысы туралы немесе ол туралы білген бойда оның туындау мүмкіндігі туралы тікелей басшыға жазбаша нысанда хабарлау. Талданған кезеңде хабарламалар түскен жоқ.

Бірінші жартыжылдықта толықтырулар енгізілген ұжымдық шарт қайта қаралып, жаңартылды, сондай-ақ жаңа өкіл қайта сайланды және келісу комиссиясының жаңа құрамы бекітілді. Жұмыс беруші өкілді жалпы жиналыспен олардың еңбек және онымен байланысты әлеуметтік-экономикалық қатынастар саласындағы мүдделерін білдіруге уәкілеттік берген Орталық қызметкерлерінің жалғыз өкілі деп таниды.

Орталықтың тұрақты және ырғақты жұмысын қамтамасыз ету, қызметкерлердің өмір сүру деңгейін арттыру мақсатында Жұмыс беруші өзіне мынадай міндеттемелер қабылдады:

- 1) Орталықтың тұрақты қаржылық жағдайына қол жеткізу;
- 2) қызметкерлердің құқықтары мен Заңмен қорғалатын мүдделерін сақтау;
- 3) қызметкерлерге заңнамада және ұжымдық шартта көзделген барлық құқықтық және әлеуметтік кепілдіктерді қамтамасыз етуге міндетті.

Ұжымдық шарт шеңберінде қызметкерлердің әлеуметтік-еңбек құқықтары мен кәсіби мүдделерін қорғау мақсатында Қкіл өзіне мынадай міндеттемелерді алды:

- 1) конституциялық құқық, қолданыстағы заңнама негізінде және Ұжымдық шартқа сәйкес Орталық қызметкерлерінің құқықтық, экономикалық, кәсіптік және әлеуметтік мүдделерін қорғау бойынша тұрақты жұмыс жүргізу;

2) Орталықта денсаулық, еңбек және қауіпсіздік техникасы, еңбек тәртібінің жай-күйін бақылауды жүзеге асыру;

3) Жұмыс берушінің ҚР еңбек туралы заңнамасын және еңбек құқығы нормаларын, еңбек тәртібі қағидаларын қамтитын өзге де актілерді сақтауын бақылауды қамтамасыз ету;

4) Ұжымдық шарттың орындалуына тұрақты бақылауды жүзеге асыру, Жұмыс берушіге шарт талаптарын бұзушылықтарды жою туралы ұсыныстар енгізу;

5) Орталық қызметкерлерін Ұжымдық шарттың орындалу барысын бақылау нәтижелері туралы хабардар ету.

Әлеуметтік-еңбек мәселелері бойынша шешімдер қабылдау кезінде Жұмыс беруші оларды Өкілмен алдын ала келіседі және оны қажетті ақпаратпен және нормативтік құжаттамамен қамтамасыз етеді. Осылайша, персоналды басқарумен байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.

4. Мемлекеттік қызмет көрсету.

ҚР ОАМ «Арнайы және инклюзивті білім беруді дамытудың Ұлттық ғылыми-практикалық орталығы» РММ мемлекеттік қызмет көрсетпейді.

5. Рұқсат беру функцияларын іске асыру.

ҚР ОАМ «Арнайы және инклюзивті білім беруді дамытудың Ұлттық ғылыми-практикалық орталығы» РММ рұқсат беру функцияларын іске асырмайды.

6. Бақылау-тексеру функцияларын іске асыру.

ҚР ОАМ «Арнайы және инклюзивті білім беруді дамытудың Ұлттық ғылыми-практикалық орталығы» РММ бақылау-тексеру функцияларын іске асырмайды.

7. Бюджет және қаржы қаражатын игеру және бөлу.

Орталық білім беру, зерттеу, ақпараттық және мәдени функцияларды жүзеге асыру үшін мекеменің ұйымдық-құқықтық нысанында құрылған заңды тұлға мәртебесіне ие коммерциялық емес ұйым болып табылады.

Орталықтың құрылтайшысы Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі болып табылады.

Орталықтың қызметі Республикалық бюджеттен қаржыландырылады.

Орталықтың дербес балансы, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес банктерде шоттары, Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасы бейнеленген және республикалық мемлекеттік мекеменің атауы бар бланкілері, мөрлері болады.

Орталық өзінің қарауындағы ақшамен өз міндеттемелері бойынша жауап береді. Орталықта ақша жеткіліксіз болған кезде оның міндеттемелері бойынша Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі тиісті бюджет қаражатымен демеуқаржылық жауаптылықта болады.

Орталықтың 2024 жылға арналған бекітілген бюджеті жалпы сомасы 829490,0 мың теңгені құрады, оның ішінде 2024 жылдың 1-ші жартыжылдығына қаржыландыру жоспары бойынша 235 935,0 мың теңге бөлінді, 1 жартыжылдықтағы кассалық шығыстар 228067,2 мың теңгені немесе бюджет қаражатын игерудің 96,66% құрады.

Қаражат келесідей бюджеттік бағдарламаларды іске асыруға бағытталды, соның ішінде:

- 003 «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың қолжетімділігін әдіснамалық қамтамасыз ету» бюджеттік бағдарламасы бойынша 100 «Мектепке дейінгі білім беру

саласындағы әдіснамалық қамтамасыз ету» кіші бағдарламасы бойынша 2024 жылға арналған бюджет 22835,0 мың теңге көлемінде бекітілді, оның ішінде 1 жартыжылдыққа қаржыландыру жоспары бойынша 6131,0 мың теңге бөлінді, 6131,0 мың теңге игерілді, бұл 100% құрады;

- 004 «Сапалы мектеп білімінің қолжетімділігін қамтамасыз ету» бюджеттік бағдарламасы бойынша 100 «Орта білім беру саласындағы әдіснамалық қамтамасыз ету» кіші бағдарламасы бойынша 2024 жылға арналған бюджет 451688,0 мың теңге көлемінде бекітілді, оның ішінде 1 жартыжылдыққа қаржыландыру жоспары бойынша 66136,0 мың теңге бөлінді, 64008,0 мың теңге игерілді, бұл 96,7% құрады;

- 008 «Мемлекеттік орта білім беру ұйымдары педагогтерінің біліктілігін арттыру» бюджеттік бағдарламасы бойынша 2024 жылға арналған бюджет 17368,0 мың теңге көлемінде бекітілді, оның ішінде 1 жартыжылдыққа қаржыландыру жоспары бойынша 7529,0 мың теңге бөлінді, 7113,1 мың теңге игерілді, бұл 94,4% құрады;

- 012 «Балаларды сауықтыру, оңалту және демалысты ұйымдастыру» бюджеттік бағдарламасы бойынша 2024 жылға арналған бюджет 337329,0 мың теңге көлемінде бекітілді, оның ішінде 1 жартыжылдыққа қаржыландыру жоспары бойынша 156139,0 мың теңге бөлінді, игерілгені – 150814,9 мың теңге, бұл 96,5% құрады.

2023 жылмен салыстырғанда, Орталықтың бюджеті 8,1%-ға өсті, шығыстар 67961,0 мың теңге сомасына ұлғайды. Осы сома «Азаматтық қызметшілерге, мемлекеттік бюджет қаражаты есебінен ұсталатын ұйымдар қызметкерлеріне, қазыналық кәсіпорындар қызметкерлеріне еңбекақы төлеу жүйесі туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 31 желтоқсандағы № 1193 қаулысымен бекітілген лауазымдық жалақының өсуіне байланысты республикалық бюджеттен өтемақы төлемдеріне, медициналық сақтандыруға ұлғайтылды және бөлінді, мөлшерлеменің 3%-ға дейін ұлғаюымен және айлық есептік көрсеткіштің (АЕК) жыл сайынғы ұлғаюымен, сондай-ақ оқу бағдарламаларын әзірлеу кезінде баспа парақтарының көлемін ұлғайтумен, оқулықтар мен ОӘК, 2023 жылы коммуналдық қызметтер бойынша тарифтер ұлғайтылды.

Мемлекеттік сатып алудың жылдық жоспарының барлық тармақтары 2024 жылға арналған бюджеттік өтінімге сәйкес енгізілді. Қаражатты үнемдеуге, жылдық жоспарға Орталық қызметкерлерінің қажетті және басым өтінімдері бойынша тауарлар, жұмыстар мен қызметтер енгізіледі. Орталық Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бухгалтерлік есеп жүргізеді және есептілікті ұсынады. Мәселен, Алмалы ауданы бойынша ТЖД анықталған бұзушылықтарды жою туралы нұсқама бойынша Алматы мемлекеттік сатып алу қорытындысы бойынша қаражатты үнемдеу есебінен мемлекеттік сатып алудың жылдық жоспарына 36,5 мың теңге сомаға сыртқы металл стационарлық өрт сатыларын пайдалану сынақтары бойынша қызметтер енгізілді және сатып алынды, 177,0 теңге сомаға бейнебақылау жүйесін монтаждау, линолеумды бөлшектеу жүргізілді және 174,0 теңге сомаға кафель төсеу жүргізілді.

Бекітілген мемлекеттік сатып алу жоспарына сәйкес ҚР мемлекеттік сатып алу порталы арқылы бірыңғай ұйымдастырушы ОӘК пен оқулықтарды әзірлеуге ашық конкурстар өткізді. Өткізілмеген ашық конкурстар бойынша бір көзден алынған ашық конкурстардың нәтижелері бойынша 29120,0 мың теңге сомаға жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылар үшін ОӘК әзірлеу және сынақтан өткізу, 127680,0 мың сомаға нашар көретін білім алушылар үшін жалпақ баспа ірілендірілген қаріппен оқулықтардың макетін әзірлеу, бейімдеу, сынақтан өткізу және басып шығару жөнінде, 120960,0 мың теңге сомасына зағип балаларға арналған бедерлі-нүктелі қаріппен (Брайль қарпімен) оқулықтарды әзірлеу (бейімдеу) және сынақтан өткізу бойынша шарттар жасалды.

Бюджет қаражаты Бюджетті атқару және оған кассалық қызмет көрсету қағидаларының 213-тармағына және Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2014 жылғы 4 желтоқсандағы № 540 бұйрығына сәйкес коммуналдық қызметтер, байланыс қызметтері, тамақ өнімдері бойынша нақты орындалған жұмыстар мен қызметтердің нәтижелері бойынша қалыптасқан үнемдеу себебінен 7868,0 мың теңге сомасына толық көлемде игерілмеген.

Орталықтың қаржы-шаруашылық қызметін тексеруді және бақылауды Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі және оған уәкілеттік берілген басқа да мемлекеттік органдар жүзеге асырады.

Бірінші жартыжылдықта 22.01.2024 ж. №1-16-2/481 аудиторлық тексеруді тағайындау туралы актіге сәйкес және Орталықта ішкі аудит жүргізілді.

Ішкі мемлекеттік аудитпен қамтылған кезең: 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап 2023 жылғы 31 желтоқсанға дейін, 2 жыл тексеру барысында регламенттеу мерзімдерінде жойылған бірқатар бұзушылықтар анықталған.

Осылайша, аудит барысында жойылған белгіленген қаржылық бұзушылықтардың орнын толтыруға жататын сома 971600 теңгені құрады.

Рәсімдік сипатты бұзғаны үшін директордың әкімшілік-шаруашылық жұмыс жөніндегі орынбасары, бас бухгалтер, есепші бухгалтер, кадрлар жөніндегі инспектор тәртіптік жауапкершілікке тартылды.

Жалпы, Орталық қызметінің тиімділігін аудиторлық тексеру қорытындысы оң деп бағаланады.

Осылайша, бюджет және қаржы қаражатын игеруге және бөлуге байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.

8. Жеке және заңды тұлғалармен шарттар жасасу.

Жеке және заңды тұлғалармен шарттар жасасу тәртібі тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуды «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген бекітілген мемлекеттік сатып алу жоспарына сәйкес веб-портал арқылы, сондай-ақ азаматтық-құқықтық сипаттағы шарттар жасасу жолымен жүзеге асырады.

Мемлекеттік сатып алуды өткізу кезінде баға ұсыныстарын сұрату және ашық конкурс сияқты бәсекелестік тәсілдер басым пайдаланылады.

Бірінші жартыжылдықта барлығы 81 шарт жасалды, жалпы сомасы 313462580,86 тг. ҚҚС-пен, оның ішінде:

- 21 406 035,18 тг сомасына 55 баға ұсыныстарын сұрату.

- 12 өткізілмеген сатып алулар бойынша бір көзден - 279329089,68 тг. (осы соманың негізгі бөлігі, бұл оқулықтар мен ОӘК әзірлеу бойынша өткізілмеген үш ашық конкурс, олар әрбір конкурс бойынша 1 конкурстық өтінімді жеке ұсынуға байланысты өткізілмеген және шарттар бір көзден алу тәсілімен жасалған)

- 7 тікелей шарт жасасу арқылы бір көзден - 12 274 000,00 тг.

- 5 электрондық дүкен - 75 456,00 тг.

- 1 негіздемелік келісімді пайдалана отырып, конкурстың екінші кезеңі - 378 000,00 тг.

Жеткізушілер жасалған мемлекеттік сатып алу шарттары бойынша шарттық міндеттемелерді бұзған жағдайларда, Орталық жеткізушіні мемлекеттік сатып алуға

қатысушыларды жосықсыз деп тану және тұрақсыздық айыбын өндіріп алу туралы сотқа уақтылы жүгінеді.

Мәселен, көрсетілген кезеңде «Адами» ЖК жеткізушісі Алматы қаласының Мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының шешімімен мемлекеттік сатып алудың жосықсыз қатысушысы болып танылды және мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылардың тізіліміне енгізілді.

Қазіргі уақытта ҚР ҚМ Қазынашылық комитетінде бақылау-кассалық шотта ақшалай қаражаттың болмауына байланысты 55 өнім беруші алдында пайда болған жалпы берешек - 2 652 758,92 теңгені құрады, оның ішінде:

- 149 «Өзге қорларды сатып алу» ерекшелігі бойынша - 1 119 770,00 тг.
- 158 «Ғимараттарды, үй-жайларды күтіп-ұстау, оларға қызмет көрсету бойынша қызметтер» ерекшелігі бойынша - 181 500,00 тг.
- 159 «Басқа қызметтер мен жұмыстарға ақы төлеу» ерекшелігі бойынша - 1 351 488,92 тг.

Жеткізушілерден жеткізілген тауарлар, орындалған жұмыстар және көрсетілген қызметтер үшін тиесілі соманың төленбеуіне, төлемдердің кешігуі үшін тиісті өсімпұлдың төленбеуіне байланысты шағымдар түсті. Алайда, тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алу туралы үлгілік шарттың 7.2-тармағына сәйкес Орталық тиісті бюджеттердің қолма-қол ақшаны бақылау шотында, мемлекеттік мекеменің есеп айырысу шотында секвестр немесе ақша жеткіліксіз болған кезде жеткізушілерге өсімпұл төлемейді. Жеткізушілер алдындағы берешек БКҚ-ға (бақылау-кассалық қолма-қол ақша) қаржы қаражаты жеткілікті болған кезде жабылады.

Осылайша, қаржы-шаруашылық қызметпен байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.

9. Ақпараттық жүйелерді әзірлеу және пайдалану.

Қазіргі уақытта Орталық мынадай ақпараттық жүйелерді пайдаланады: «1С: кешенді автоматтандыру», «Салық төлеуші кабинеті», «Мемлекеттік жоспарлаудың ақпараттық жүйесі (бюджеттік жоспарлау)», «е-Қаржымині» интеграцияланған автоматтандырылған ақпараттық жүйесі, Мемлекеттік сатып алу веб-порталы, «Е-otinish» азаматтардың барлық өтініштері үшін бірыңғай ақпараттық жүйе.

Бірінші жартыжылдықта «Е-otinish» азаматтардың барлық өтініштері үшін бірыңғай ақпараттық жүйеге барлығы - 14 өтініш болды, оның 8-і орындалды және 6-ы басқа мемлекеттік органдарға жіберілді.

«Е-otinish» азаматтардың барлық өтініштері үшін бірыңғай ақпараттық жүйемен жұмыс істеуде анықталған бұзушылықтар үшін (жауабын уақтылы ұсынбау) - 2 қызметкер тәртіптік жауапкершілікке тартылды.

10. Талдау объектісінің ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметінен туындайтын өзге де мәселелер.

Орталықтың ұйымдық-құқықтық нысанын қайта құру және өзгерту туралы мәселе бірінші рет көтеріліп отырған жоқ, ЖШС-ға, АҚ-ға ауысу ұсынылды, бірақ Орталық мемлекеттік мекеме түрінде ұйымдық-құқықтық нысанды қалдыру бойынша өз ұстанымын қорғады. 2024 жылғы 19 ақпандағы мемлекеттік аудиттің қорытындысы бойынша ШЖҚ РМК-ға ауысу ұсынылды. Осы мәселені қарау кезінде ықтимал тәуекелдер алқалы түрде анықталды:

1. Материалдық-техникалық базасы әлсіз. Орталық ғимараты 1977 жылы салынған, соңғы тәуелсіз техникалық қорытынды бойынша ғимарат апатты жағдайда және күрделі жөндеуді қажет етеді. Ішкі жылыту жүйесі күрделі жағдайда, жыл сайын үнемдеу есебінен ішкі жылыту жүйесіне ішінара жөндеу жүргізіледі, бұл жағдайды мүлдем құтқармайды, ауыстырылмаған учаскелердегі үнемі үзілістер жүйеден судың ағуына әкеледі, бұл коммуналдық қызметтердің қымбаттауына әкеледі. Ішкі электр желісі де көп нәрсені қалайды, бастапқыда ғимараттың құрылысы кезінде 1977 жылы бетон қабырғаларына алюминий сымдар орнатылды, ғимаратты Орталыққа бергеннен кейін 1992 жылы ғимарат пен электр желілерін жөндеу және қайта құру кезінде мыс сымдар қолданылды, бұл нормаларға сәйкес келмейді, электр желісі жүктемелерге төтеп бере алмайды, машиналар үнемі істен шығады, электр желісінде қысқа тұйықталулар болады. 2005 жылы бекітілген емдеу корпусы да апатты жағдайда, ғимараттың көрінбейтін аймақтары шөгіп жатыр, қабырғаларда жарықтар бар, желдету жүйесі жұмыс істемейді. Қолда бар компьютерлік және перифериялық техниканың 100%-ның 98%-ы тозу үстінде. Жиһаздың 80%-нан астамы табиғи тұрғыдан ескірген.

2023 жылы Орталықтың ғимараты мен шатырын күрделі жөндеуге жобалық – сметалық құжаттаманы әзірлеуге бюджеттен 34 миллион теңгеден астам қаржы бөлінді. Бүгінгі күні ЖСҚ дайын, оң сараптама алды, ғимараттың жаңа жобасы Орталықтың қажеттіліктерін толық қанағаттандырады, барлық қажетті қызметтік үй-жайларды сауатты және тиімді жоспарлау, кабинеттердің ішкі қайта құрылуы есебінен ғимараттың ауданын ұлғайту, яғни жаңа жобада Орталықтың қалыпты жұмыс істеуі үшін барлық ұсақ-түйектер көзделген. ЖСҚ 2025 жылға, ЖСҚ қолданылу мерзімі 2024–2026 жылдарға арналған бағалар бойынша есептелген.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі ғимаратты күрделі жөндеуге өтінімді қолдап, қабылдады және 2025 жылы Орталықтың материалдық – техникалық базасын күрделі жөндеу мен нығайтуға қажетті соманы Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігінде лимиттен тыс сұратуды жоспарлап отыр.

Күрделі жөндеу жүргізілгеннен кейін мекеменің ұйымдық-құқықтық нысанын ШЖҚ РМК-ға ауыстыру туралы мәселе коммуналдық қызметтердің үлкен шығындарын талап етеді және оған үлкен қаражат жұмсап, бірдеңені үнемі жөндеу қажеттілігіне алаңдағанша, Орталықтың қызметкерлері мен келушілерінің қауіпсіздігі үшін сенімділікпен жұмыс істеу өзекті болар еді.

Орталықтың Жарғысына сәйкес «Білім туралы» ҚР Заңының 63-бабының, ҚР ОАМ 24.10.2017 ж. № 541 «Тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін ақша өз иелігінде қалатын мемлекеттік білім беру мекемелерінің оларды өткізу бойынша ақылы қызмет түрлерін көрсетуі және олардың тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түскен ақшаны жұмсауы қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы негізінде педагогикалық оңалту және жаңа технологияларды енгізу бөлімі білім алушылар мен тәрбиеленушілерді оқыту және тәрбиелеуге байланысты ақылы негізде бекітілген бағалар мен құндар бойынша оқу жоспары мен бағдарламалары бойынша бөлінген оқу уақытынан тыс қосымша психологиялық-педагогикалық қызметтер көрсетеді. Бұл қызметтер оқу жоспары мен бағдарламаларды игеру бойынша көрсеткіштері әлсіз балаларға көрсетіледі және педагогикалық оңалту және жаңа технологияларды енгізу бөліміне баратын барлық балалардың 10%-нан аспайды және бұл негізінен халықтың әлеуметтік осал тобы болып табылады, олар үшін бұл сома бюджетке үлкен жүктеме түсіреді.

Көрсетілген ақылы қызметтерден түскен ақшалай қаражат Орталықтың арнайы ақылы шотына аударылады.

Ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметтен туындайтын өзге де мәселелер бойынша сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.

Қорытынды бөлім.

Ұсынымдар:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау нәтижелері бойынша Орталықтың сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицері мыналарды ұсынды:

1. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің алдын алу мақсатында Орталық қызметкерлері арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнама талаптарын орындау бойынша түсіндіру жұмыстарын жүргізу.

2. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне жол бермеу мақсатында Орталықтың қызметіне және оның ішкі нормативтік актілеріне жүйелі талдау және мониторинг жүргізу.

3. Орталық қызметінің бағыттары бойынша жағымсыз материалдарды анықтау тұрғысынан бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланымдарға тұрақты негізде мониторинг жүргізу.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицер

Б.А. Кадыров